CYNGOR CYMUNED BETWS YN RHOS A LLANELIAN YN RHOS.

BETWS YN RHOS AND LLANELIAN YN RHOS COMMUNITY COUNCIL

CLERC : Mel Jones, 2 Lon Hafan Abergele LL22 8QJ
Ffon : 07833 548435 e-bost : clerc@betwsallanelian.org.uk

COFNODION Y CYFARFOD A GYNHALIWYD YN NEUADD Y PENTREF, LLANELIAN MHAFILIWN AM 7.30yh DYDD LLUN 13 fed EBRILL 2026

1. **CROESO** – Croesawodd y Cadeirydd, y Cynghorydd Glena Humphrey, bawb i'r cyfarfod. Estynnwyd croeso arbennig yn ôl i'r Cynghorydd Sir Ifor G. Lloyd a oedd wedi cael llawdriniaeth.
2. **YN BRESENNOL** – Cynghorwyr Glena Humphrey, Gwenda Davies, Irwedd Griffiths, Hefin Williams, Goronwy R. Williams, D Gwyn Jones, John Evans, Gethin Owen, y Cynghorydd Sir Ifor G. Lloyd a'r Clerc Mel Jones.
3. **YMDDIHEURIADAU** – Cynghorwyr Gwawr Thomas a Tudur Roberts.
4. **DATGANIAD O FUDDIANT**
   Atgoffir yr aelodau bod yn rhaid iddynt ddatgan bodolaeth a natur unrhyw fuddiannau personol gan ddefnyddio'r ffurflen a ddarperir at y diben hwnnw. Mae'r Cynghorydd Ifor Lloyd wedi datgan ei fod yn aelod o'r pwyllgor cynllunio ac felly na all gymryd rhan mewn unrhyw benderfyniadau ar geisiadau sy'n cael eu trafod, ond gall ateb cwestiynau sy'n ymwneud â rheoliadau a pholisïau cynllunio.

   Ni chafwyd unrhyw ddatganiad o fuddiant.
5. **COFNODION**
   Darllenwyd cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 2il Mawrth 2026. Cymeradwywyd a llofnodwyd y cofnodion. (Cynigiwyd gan y Cynghorydd Goronwy Williams ac eiliwyd gan y Cynghorydd Hefin Williams.)

6. **MATERION YN CODI**
   Nid oedd unrhyw faterion yn codi.

7. **CYLLID**

Cynhyrchwyd y Datganiadau Ariannol misol ar gyfer y cyfnod yn diweddu 20 Mawrth 2026.

Yn diweddu 20 Mawrth 2026

(1) **Cyfrif Cymunedol** = £4,583.89 (Balans a ddygwyd ymlaen)
Arian a dderbyniwyd = DIM

Arian a dalwyd:
£400.00 (cyflog y Clerc)
£213.17 (cyflog y Clerc)
£300.00 (Grant – Eisteddfod Calan Mai)
£95.98 (Anfoneb BT WiFi)
£205.60 (HMRC – cyflog y Clerc)

CYFANSWM – £1,214.75

Cyfrif Cymunedol = £3,369.14 (Balans a ddygwyd ymlaen)

(2) **Cyfrif Busnes** = £4,119.53 (Balans a ddygwyd ymlaen)
Arian a dalwyd = DIM
Arian a dderbyniwyd = £14.38 (Llog hyd at 5/3/26)

Cyfrif Busnes = £4,133.91 (Balans a ddygwyd ymlaen)

Cyfanswm = £7,503.05 (Balans a ddygwyd ymlaen)

Nododd yr aelodau'r sefyllfa ariannol a'r cyfrif banc fel y rhestrwyd uchod.
Cytunodd pawb fod y cyfrifon yn gywir.

Yn dilyn yr Archwiliad Mewnol, mae bellach angen cytundeb y Cyngor cyn talu unrhyw anfonebau ar-lein.

Adroddodd y Clerc fod contract BT ar gyfer Pafiliwn Chwaraeon Betws yn Rhos yn dod i ben, tra bod contract BT ar gyfer Neuadd Bentref Llanelian â thair blynedd yn weddill. Adnewyddwyd contract Betws yn Rhos am ddwy flynedd ar yr un gost.

Diweddarodd y Clerc fod hysbysiad wedi'i dderbyn y byddai taliadau BT yn cynyddu £4 y mis ynghyd â TAW.

Adroddodd y Clerc fod anfoneb BT o £110.59 wedi'i derbyn. Cytunwyd y gellid talu'r anfoneb.

Adroddodd y Clerc fod anfoneb o £65.50 wedi'i derbyn gan Aston Hughes ar gyfer paratoi cyflogres o 1/1/2026 i 31/3/2026. Cytunwyd y gellid talu'r anfoneb.

Adroddodd y Clerc fod anfoneb o £376.00 wedi'i derbyn gan One Voice Wales mewn perthynas â hyfforddiant grŵp a gynhaliwyd ar 2/12/2025 ar y cyd â Chyngor Cymuned Llanfair T.H. Mae'r Clerc wedi gofyn am daliad o hanner y gost – £188.00 – gan Glerc Cyngor Cymuned Llanfair T.H. Cytunwyd y gellid talu'r anfoneb.

Adroddodd y Clerc fod dyfynbris wedi'i dderbyn gan Zurich Insurance ar gyfer adnewyddu yswiriant y Cyngor. Y premiwm adnewyddu yw £264.00. Cytunwyd y dylid adnewyddu'r polisi a gwneud y taliad.

8. **GOHEBIAETH**

Derbyniwyd

E-byst rheolaidd gan One Voice Wales, Gweithrediaeth y Gwasanaeth Cyhoeddus ac ati, gyda'r rhai perthnasol yn cael eu hanfon ymlaen at y Cynghorwyr ac ar gael gan y Clerc.

Anfonwyd

1. Atebodd y Clerc drwy e-bost i Deborah Checkland o Purple Plaques Wales gyda manylion cyswllt pennaeth ysgol gynradd Betws yn Rhos a'r Parchedig yn Eglwys Betws yn Rhos. Awgrymodd y Clerc y gallai giât fynedfa Ystad Coed Coch fod yn lleoliad addas.
2. Diweddarodd y Clerc y Gymdeithas Chwaraeon y gallai'r goeden "monkey" gael ei symud i'w lleoliad cytunedig ger ffens y Clwb Golff. Derbyniwyd cadarnhad bod y goeden wedi'i hailblannu yno. Cytunwyd, unwaith y bydd y goeden wedi sefydlu, y dylid darparu plac i goffáu Blwyddyn y Jiwbilî ar ffens amddiffynnol y goeden.
3. Ymatebion ac ymholiadau i Adran Gynllunio CCBC

4. Llythyrau ac e-byst a dderbyniwyd i'w hanfon ymlaen at Gynghorwyr

9. **GRANTIAU**

Ceisiadau i'r Cyngor Cymuned

1. Talwyd y grant cytunedig o £300.00 i Eisteddfod Calan Mai, a gynhelir ar 25 Ebrill 2026. Derbyniwyd llythyr o ddiolch.
2. Derbyniwyd llythyr gan Eisteddfod Gerddorol Ryngwladol Llangollen yn gofyn am grant ar gyfer Eisteddfod 2026. Yn dilyn trafodaeth, penderfynwyd yn unfrydol na fyddai taliad grant yn cael ei gefnogi. Y Clerc i hysbysu pwyllgor Eisteddfod Llangollen o'r penderfyniad.
3. Derbyniwyd llythyr gan Gymdeithas Chwaraeon Betws yn Rhos yn gofyn am grant o £250.00 tuag at ddiwrnod hwyl ar 13 Mehefin 2026 yn y pentref. Bydd porc ar dân (hog roast), adloniant cerddorol a chastell neidio ymhlith gweithgareddau eraill. Yn dilyn trafodaeth cytunwyd y byddai grant o £250.00 yn cael ei dalu. Y Clerc i hysbysu'r Gymdeithas Chwaraeon ac anfon y taliad.

Ceisiadau gan y Cyngor Cymuned

Mae CVSC bellach yn cynorthwyo'r Cyngor Cymuned i ganfod grantiau addas ar gyfer prosiectau amrywiol o fewn y gymuned. Bydd cais yn y dyfodol yn cael ei gyflwyno mewn perthynas ag uwchraddio Maes Chwarae Betws yn Rhos.

10. **CYNLLUNIO**

http://www.conwy.gov.uk/planningexplorer

CAIS NEWYDD

Cyfeirnod: 0/53261 Ymgeisydd: Mr Elgan Jones

Cynnig: Lagŵn slyri newydd arfaethedig

Lleoliad: Bryn Dansi, Ffordd Bryn Dansi, Dolwen, Betws yn Rhos, LL22 8NS

Archwiliwyd papurau'r cais cynllunio a chafwyd trafodaeth. Nodwyd mai cais ôl-weithredol oedd hwn. Mynegwyd pryderon fod hyn unwaith eto'n ôl-weithredol pan fyddai'n amlwg o'r cychwyn bod angen caniatâd cynllunio cyn dechrau unrhyw waith.

Adolygwyd y cwestiynau a godwyd gan Cyfoeth Naturiol Cymru, ac mae'n ymddangos bod ganddynt bryderon ynghylch lleoliad y lagŵn slyri. Mae hefyd ffordd wedi'i datblygu o Y Waun i Fryn Dansi a giât newydd wedi'i hagor ar y ffordd ger Sarn. Codwyd cwestiynau a oedd angen ystyried cynllunio ar gyfer y datblygiadau hyn hefyd.

Cytunwyd bod y pwll slyri yn angenrheidiol ac ni fyddai gwrthwynebiad i'r datblygiad ar yr amod bod yr holl ddyletswyddau gofynnol wedi'u cyflawni i ateb pryderon Cyfoeth Naturiol Cymru. Y Clerc i ddiweddaru'r Adran Gynllunio.

Cyfeirnod: 0/53230 Ymgeisydd: Mr a Mrs MacBeth

Cynnig: Addasu ystafell fyw oriel ddwbl ar y llawr cyntaf i greu dwy ystafell wely i westeion gyda chyfleusterau en-suite, addasu'r en-suite presennol i greu ystafell wely ychwanegol, gosod en-suite, a gosod dau ddrws balconi Juliet (Caniatâd Adeilad Rhestredig).

Lleoliad: Ffarm Country House, Ffordd Cill Llidiart, Betws yn Rhos, LL22 8AR

Gwrthodwyd y cais cynllunio gan yr Adran Gynllunio.

Cyfeirnod: 0/53226 Ymgeisydd: Mr a Mrs Ian Jackson

Cynnig: Codi cyntedd un llawr ar yr ochr/blaen, estyniad dau lawr ar gyfer ystafell fwyta/ystafell ymolchi, ac estyniad dau lawr ar gyfer cegin/ystafell wely gyda gwaith mewnol cysylltiedig.

Lleoliad: Nant Ganol, Ffordd Nentydd, Rhyd y Foel, Betws yn Rhos, LL22 8EF

Cymeradwywyd y cais cynllunio gydag amodau.

Cyfeirnod: 0/53170 Ymgeisydd: Mr Dewi Cahill

Cynnig: Codi adeilad amaethyddol (Cymeradwyaeth Flaenorol ar gyfer Adeilad Amaethyddol).

Lleoliad: Tir ym Mhenrefail, Betws yn Rhos, Abergele, Conwy

Nid oedd angen cymeradwyaeth cynllunio ymlaen llaw.

Cyfeirnod: 0/53039 Ymgeisydd: Ms R Jones

Cynnig: Trosi adeiladau allanol fferm segur yn llety preswyl gan gynnwys estyniadau i'r adeilad.

Lleoliad: Nant Ucha, Ffordd Nentydd, Rhyd y Foel, Betws yn Rhos, LL22 8EF

Mater yn cael ei ystyried gan yr Adran Gynllunio.

Cyfeirnod: 0/52910 Ymgeisydd: Mr Sean McBride

Cynnig: Amrywio amod rhif 1 o ganiatâd cynllunio 0/45158 (Datblygu tir gyferbyn â Bryn Rodyn, (Ffordd Dolwen), Hen Golwyn, ar gyfer tai preswyl (Caniatâd Cynllunio Amlinellol) (Cam 2)).

Lleoliad: Tir ar Ffordd Dolwen, Hen Golwyn, Bae Colwyn, Conwy, LL29 8UP

Mater yn cael ei ystyried gan yr Adran Gynllunio.

Cyfeirnod: 0/52909 Ymgeisydd: Mr Sean McBride

Cynnig: Amrywio amod rhif 1 o ganiatâd cynllunio 0/45161 (Cymeradwyo materion a gadwyd yn ôl mewn perthynas â chaniatâd cynllunio amlinellol 0/42351 – Datblygu tir gyferbyn â Bryn Rodyn, (Ffordd Dolwen), Hen Golwyn, ar gyfer tai preswyl (Caniatâd Cynllunio Amlinellol) (Cam 1)).

Lleoliad: Tir ar Ffordd Dolwen, Hen Golwyn, Bae Colwyn, Conwy, LL29 8UP

Mater yn cael ei ystyried gan yr Adran Gynllunio.

APÊL GWRTHOD CYNLLUNIO

Cyfeiriad y Safle: Bryn Rodyn, Ffordd Dolwen, Hen Golwyn, Bae Colwyn, Conwy, LL29 8UU

Disgrifiad o'r Datblygiad: Newid defnydd tir ar gyfer storio carafannau gyda thirlunio cysylltiedig

Cyfeirnod y Cais: 0/52387

Enw'r Apelydd: BR Storage

Mater yn cael ei ystyried gan yr Adran Gynllunio.

11. **MATERION ARCHWILIO MEWNOL AC ALLANOL**

Mae'r Clerc wedi dechrau'r gwaith ar gyfer yr archwiliad mewnol, a gynhelir rhwng Ebrill a Mehefin 2026, ac ar hyn o bryd mae'n llenwi'r ddogfen berthnasol ar gyfer JDH Business Services.

Cyflwynwyd y Fantolen ar gyfer y flwyddyn yn diweddu 31/3/2026. Ni chodwyd unrhyw faterion.

Trafodwyd y Gofrestr Asedau ac mae wedi'i diweddaru. Llofnodwyd y Gofrestr Asedau ddiwygiedig gan y Cadeirydd a'r Clerc.

Adolygwyd y ddogfen Asesiad a Rheoli Risg yn ystod y flwyddyn ac fe'i llofnodwyd gan y Cadeirydd a'r Clerc ar 3ydd Tachwedd 2025. Bydd angen ei hadolygu ym mis Tachwedd 2026.

Diweddarodd y Clerc y bydd wedi cwblhau'r gwaith ar gyfer yr archwiliad erbyn y cyfarfod nesaf ar 11 Mai 2026 ac y bydd yn trafod yr Archwiliad Mewnol gyda'r Cynghorwyr cyn ei gyflwyno i JDH Business Services.

Roedd y Clerc wedi cysylltu ag One Voice Wales i gael dyfynbris ar gyfer hyfforddiant grŵp ar gyfer Modiwlau 1 a 2. Y gost yw £391 y sesiwn ar gyfer hyd at 20 o fynychwyr. Dim ond un neu ddau o Gyngor Cymuned Llanfair T.H sydd angen yr hyfforddiant ac, yn dilyn trafodaeth, cytunwyd y byddai talu £40 am hyfforddiant unigol i Gynghorwyr ymuno â sesiynau hyfforddi drwy ZOOM yn fwy buddiol. Y Clerc i gylchredeg dyddiadau hyfforddi i'r Cynghorwyr newydd eu penodi.

12. **MATERION CYNGOR SIR CONWY – CYNGHORYDD IFOR LLOYD**

Diweddarodd y Cynghorydd Lloyd ei fod wedi llunio rhestr o ffyrdd sydd angen eu hadnewyddu yn y flwyddyn ariannol sydd i ddod ac wedi'i hanfon at y Cyngor Sir i'w hystyried.

Roedd y Cynghorydd Lloyd wedi darparu copi i'r Clerc, a fydd yn cael ei rannu gyda'r Cyngor Cymuned.

13. **CYNHALIAETH ADNODDAU O FEWN ARDAL Y CYNGOR CYMUNED**

a. **Maes Chwarae Betws yn Rhos/Llanelian**

Cyfarfu'r Clerc â David Dudley (Arolygydd Meysydd Chwarae) ym Maes Chwarae Betws yn Rhos ar 19 Mawrth 2026.

Mae'r gwaith canlynol yn angenrheidiol:

1. Y rowndabowt i'w ystyried ar gyfer ei ddisodli gan ei fod yn hen ac nid yw'n addas i bobl ag anableddau. Mae angen adnewyddu'r lloriau, yn enwedig yr ymylon.
2. Y siglenni i'w hailbeintio a gosod lloriau newydd oddi tanynt.
3. Y ffrâm ddringo i'w hailbeintio.
4. Tynnu'r pyst gôl presennol a gosod dau bost gôl "bwrdd".

O ran offer newydd, mae Kompan wedi darparu dyfynbris o £30,921.97 ar gyfer tŵr a "spinner" sy'n addas o ran oedran.
Cost rowndabowt newydd fydd £14,000 a lloriau newydd o dan y siglenni £5,000 – cyfanswm o £49,921.97.

Yn dilyn trafodaeth gyda David Dudley, y bwriad yw i'r Clerc gyflwyno cais grant i'r gronfa "Pride in Place", ond byddai cyllid cyfatebol yn cryfhau'r cais. Cytunwyd y dylai'r Clerc gyflwyno cais am £25,000 gyda chais pellach i Gronfa Gymunedol y Parc Solar am £24,921.97.

Rhaid cyflwyno'r cais i'r gronfa Pride in Place cyn 5pm ddydd Gwener 17 Ebrill 2026.

b. **Diffibrilwyr**

Gwiriwyd pob diffibriliwr ar 19 Mawrth 2026 ac maent mewn trefn. Bydd angen newid y padiau ar 15 Mehefin 2026. Y Clerc i gael costau.

Wrth gynnal y gwiriadau, cyfarfu'r Clerc â pherchnogion newydd Holland Arms, Trofarth – Peter ac Erica. Ni fydd yr adeilad yn ailagor fel tafarn ac mae'n cael ei adnewyddu'n dŷ. Maent yn hapus i gadw'r diffibriliwr yn y porth agored, ond os caiff ei gau bydd angen ei symud i wal allanol. Byddant yn hysbysu'r Clerc. Mae'r Clerc wedi diweddaru Tomos Hughes.

Mae'r Clerc yn dal i aros am ymateb gan Tomos Hughes ynghylch sesiynau hyfforddi gyda'r nos.

c. **'Yr Hwb'**

Mae angen gwirfoddolwyr i oruchwylio sesiynau rhwng 9:00 a 12:00 bob bore Mawrth yn y Pafiliwn Chwaraeon, Betws yn Rhos.

Mae cais grant wedi'i symud ymlaen gan Aloma Wheway.

d. **Gwelyau blodau/Mainc gyhoeddus, Ffordd Abergele**

Mae Hilda Gibbs yn monitro a bydd yn diweddaru cyn gwneud unrhyw waith pellach.

e. **Cyfleuster Toiledau Llanelian**

Mae'r Clerc wedi penodi Lanyon Bowdler, Cyfreithwyr, Conwy, gyda chost sefydlog o £1,950 + TAW. Mae'r Cynghorwyr yn fodlon â hyn.

Mae'r cyfreithiwr, Gemma Wynne, wedi derbyn y dogfennau angenrheidiol gan CCBC ac yn gweithio ar y trosglwyddiad. Mae'r Cadeirydd a'r Clerc wedi darparu'r dogfennau adnabod. Gobeithir y bydd y broses yn cael ei chwblhau cyn bo hir er mwyn agor y toiledau dros yr haf.

Mae'r holl fanylion wedi'u rhannu gyda Zurich Insurance ac mae'r dyfynbris yn £613.90. Pan fydd y brydles wedi symud ymlaen, bydd y Clerc yn ceisio dyfynbris arall i'w gymharu.

f. **Materion Cyffredinol**

- Tir yn Nant Uchaf, Betws yn Rhos – yn cael ei ddefnyddio ar gyfer storio offer; disgwyl diweddariad gan y Cyngor Sir.

- Y Clerc i gysylltu â Mel Elham i gael dyfynbris ar gyfer ailbeintio'r ciosgau yn Betws yn Rhos a Dolwen.
- Dim diweddariad gan ERF ynghylch arwydd "ARAF" ar Ffordd Galch, Llanelian.
- Mae'r Clerc wedi ysgrifennu at ERF ac Orfodi ynghylch cyflwr Minafon House.
- Mae hysbysfwrdd ger y siop yn Betws yn Rhos wedi'i ddifrodi; bydd angen ei atgyweirio. Bydd y Clerc yn cysylltu â David Roberts, a bydd y Cynghorydd John Evans yn ei archwilio yn gyntaf.
- Mae mainc a roddwyd gan deulu Roberts wedi'i difrodi; bydd y Clerc yn cael cost am un newydd (plastig ailgylchadwy trwm).

14. **CYLLIDEB FLYNYDDOL / PRAESEPT**

Cyflwynwyd cais praesept o £22,000 gyda £2,558.25 o'r cronfeydd wrth gefn ar gyfer 2026/2027.

Mae'r cais wedi'i gymeradwyo gan Gyngor Sir Conwy. Telir £7,334.00 ar 17 Ebrill 2026, gyda dau daliad pellach ar 14 Awst 2026 ac 11 Rhagfyr 2026.

15. **FFERMYDD GWYNT AR Y TIR AC AR Y MÔR – AWEL Y MÔR / GWYNT Y MÔR / MONA**

Mae'r pwnc yn parhau ar yr agenda. Mae datblygiad Awel y Môr yn symud ymlaen.

Dim diweddariad ffurfiol ynghylch tyrbinau gwynt a pharc solar ar Fynydd Llanelian.

16. **Y GADLAS**

Dim awgrymiadau ar gyfer erthygl.

17. **UNRHYW FATER ARALL**

Bydd y cyn Gynghorydd Sir Ena Wynne yn 100 oed ym Mehefin 2026. Cytunwyd y dylai'r Cyngor Cymuned gydnabod y pen-blwydd. Gofynnwyd i Gynghorwyr ystyried awgrymiadau i'w trafod yn y cyfarfod nesaf ar 11 Mai 2026.

Gan nad oedd materion pellach, caewyd y cyfarfod am 9.20yh.

CADEIRYDD …… Glena Humphrey

CLERC …… Mel Jones

DYDDIAD: 11 Mai 2026